

Ungdomsbok.

Nervigt och läsvärt om odödlighet

Jess Rothenberg
"Vår katastrofala historia"

Övers. Jan Risheden. Rabén & Sjögren. Ålder: 12+.

Döden och det övernaturliga har blivit vanliga medspelare i berättelser skrivna för barn och unga. Numera byts ofta ett sorgearbete efter någons frånfalle ut mot en mer utlevande död, där exempelvis vampyrens öden och äventyr utgör en av riktningarna i dödengenren.

I Jess Rothenbergs "Vår katastrofala historia" möter läsaren en annan form av odödlighet. 15-åriga Brie dör av ett bokstavligen brustet hjärta för att senare vakna upp i en alternativ himmel förkroppsligad som pizzerian "A little slice of heaven". Hon är alltså död men kan ändå flyga runt på jorden försedd med övernaturliga möjligheter. Med hjälp av den likaså odöda Patrick nystas hennes historia upp och Brie får möjlighet att både förstå och försöka ställa till rätta de svårigheter hon lämnat efter sig.

Hennes återfärd till de levande blir lång, lite spretig och ibland inte helt lättbegriplig. Bokens förklarande vändning försvinner förbi i Bries eget åltande om vad som hände med hennes liv. Trots detta är Rothenbergs nerviga berättelse ändå ett läsvärt bidrag i den ständigt pågående diskussionen om liv och död. När den bibliska himlen moderniseras till en snabbmatsrestaurang blir det eviga livet lite mer handfast, även om ingen i boken verkar uppleva pizzerialivet som någon större fest.

Lennart Kuick
lennart.kuick@dn.se

REA 50%
PÅ HÖSTKOLLEKTIONER FRÅN BL. A
KRIS VAN ASSCHE, COMME DES GARÇONS
DRIES VAN NOTEN, SILENT BY DAMIR DOMA
ANN DEMEULEMEESTER, VANESSA BRUNO
MAISON MARTIN MARGIELA

JUS

BRUNNSGATAN 7 TIS-FRE 12-18 LÖR 12-16

SLUTREA!
Nu upp till
70%

Ohlssons
en riktig tygaffär

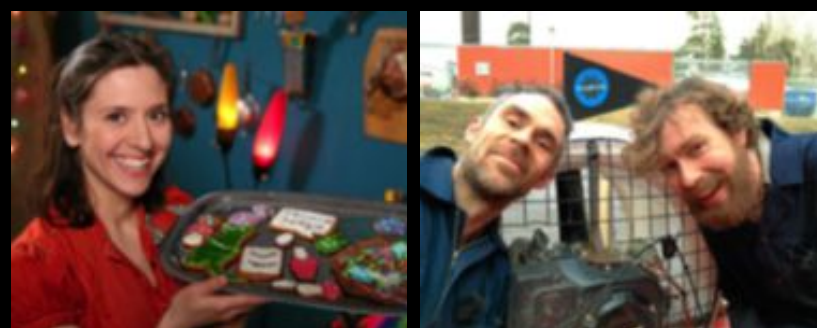
Sickla Köp kvarter & Sveavägen 34 • Stockholm
www.ohlssonstyger.se

"Minimello" är en torftig variant av Melodifestivalen – onödig tv. Foto: SVT

I "Rampluset" kämpar barnen för att verka vuxna, medan de vuxna gör allt för att likna barn. Här programledarna Gabi Goldman och Erik Segerstedt. Foto: Andreas Hillergren

Lekfullt entusiastiska "Philofix" och "Mekatronik" håller ett högt tempo utan att vara flåsiga. Foto: Alma Linder, SVT

Den kommande tv-serien "Snoffe, döden och jag" (premiär 7/3) handlar om det tyngsta ämnet av dem alla. Här programledaren Emelie Svensson. Foto: SVT

filter spricker upp

Men visst finns det barnprogram där skaparna inte suttit med anteckningsblocket och stirrat på vuxenprogram.

Pyslande och fixande är ett vanligt tema även i gammal-tv, men "Mekatronik" och "Philofix" är ändå unika barnprogram. Om man blundar för könsstereotyperna – de manliga programledarna i "Mekatronik" gör laserharpor och eldsyntar, "farliga saker, som du inte får göra hemma", medan Philomène Grandin i Philofix mjukpyslar med tyghjärtan – hittar man en lekfull entusiasm och ett kreativt fixande. Programmen lyckas även hålla ett högt tempo utan att vara flåsiga.

I den kommande boken "Teve utan tabu" skriver forskaren och skribenten Malena Janson om barnkulturens eviga, inneboende konflikt där två ideriktningar krockar mot varandra: "Enligt Den romantiska synen bör barn skyddas från

'verkligheten', och slippa möta komplicerade ämnen som till exempel sex eller död. Barnkulturen ska vara en sfär fri från detta och i stället bjuda på trygg underhållning. Den realistiska synen menar däremot att barn har rätt till kunskap om den värld de faktiskt ingår i."

Konflikten mellan de två synsätten har varit extra tydlig inom just barn-tv. Under 70- och det tidiga 80-talet satte den realistiska synen agendan vilket ledde till reaktioner som "Måste vi som föräldrar acceptera att de försöker göra varje litet tv-tittande barn till gerillasoldat?" ur anmälan till Radionämnden 1974.

I dag kan motsvarande förälder andas ut och förtjust bänka sig framför mysigt harmlösa "Minimello" eller "Amigo". Den romantiska synen har länge lagt ett glittrande filter över tv-rutan. Men det finns tecken på att verkligheten är på väg

tillbaka. Höstens fina dokumentärserie "Värsta bråket" visade autentiska gräl mellan barn, här finns konflikter som bränner till, barn som åltar och skriker. Serien dippar när de vuxna grälar, då är dialogen konstruerad på skämskudde nivå, men lyckas annars vrida och vända på barns raseri utan att skygga för konflikter.

I den kommande serien "Snoffe, döden och jag" avhandlas det tyngsta ämnet av dem alla. Precis som i många barnböcker är det djur- och inte människodöd som står i centrum (i barn-tv och -litteratur är det hamstrar och inte mammor som begravs) men att man ens närmar sig ett ämne som döden är en seger för Den realistiska synen.

Trots att Barnkanalen kryllar av reprisproduceras det oerhört mycket nytt. Den som går in på hemsidan blir vimmelkantig av alla program, bara i vår har 18 nya

serier premiär. Det bidrar till att nivån är ojämn, och gemensamt för många produktioner är att bristen på pengar syns i rutan. Program med roliga idéer, som till exempel "Nattens hjältar", når inte sin fulla potential, de är visuellt torftiga och känns hafsigt producerade.

Klassiker som "Fem myror är fler än fyra elefanter" var påkostade med pampiga scenbyggen och lyxiga sångnummer med specialskrivna musik. Då producerades även betydligt färre program. Kanske minns och åltar vi programledarna från 70- och 80-talet för att de var så få?

Om Barnkanalens ansvariga minskade sändningstiden och satsade på färre produktioner skulle en löpsedel som "Så gick det sen för 10-talets barnprogramledare!" vara fullständigt logisk om 25 år.

Andreas Palmaer
barnung@dn.se

3 "Biciklo"

"Biciklo" är en "Knight rider" för barn, där den talande bilen är ersatt av en cykel. Åttaåriga Valles mamma är upptagen med att rädda isbjörnar på Arktis men hinner skänka honom en magisk supercykel, på den jagar han de sedgewayåkande skurkarna från fastighetsbolaget

Guldhem. "Biciklo" är en infallsrik serie som är släkt med klassikern "Pojken med guldbyxorna". Foto: Pernilla Thelaus

4 "Barda"

Med pompös berättarröst och pampig musik leker "Barda" med fantasyns alla klicheér, här finns Gandalfliknande figurer med vandringstav, onda häxor och hemska troll.

Det är rollspel i tv med barnen som huvudpersoner. "Barda" är

en välfärdigt populär serie med många säsonger bakom sig. Foto: Andreas Hillergren
Andreas Palmaer